

Terezín

Zoran Filipović

Galerija
KRALUŠ
Pučko otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina

07.03.
03.04.
2024.

Zoran Filipović - Terezín i njegova ostavština (Uz sto deset godina od početka Prvog svjetskog rata)

Zidovi starih graditelja premazani krečom, tjeskoba zatvorske utvrde i njezinih malih prozora s oskudnim svjetlom, polumrak sa sjenama nekad važnim zbog prikrivanja posljednjih utjeha utamničeni, zabilježeni su fotografijama Zorana Filipovića na kojima nema niti jednog ljudskog lika. Ipak, ne radi se o fotografiranju fortifikacijske arhitekture zdanja iz 18. stoljeća. Naprotiv, radi se upravo o fotografijama, one, i dalje potisnute Europe i teške sudbine njezinih ljudi stradalih u češkom Terezínu, mjestu tamnovanja još za Austro Ugarske. Tu je bio zatočen, i od tuberkuloze 1918. godine preminuo, Gavrilo Princip nakon atentata na nadvojvodu Ferdinanda, zbog čega je počeo Prvi svjetski rat prije sto godina.

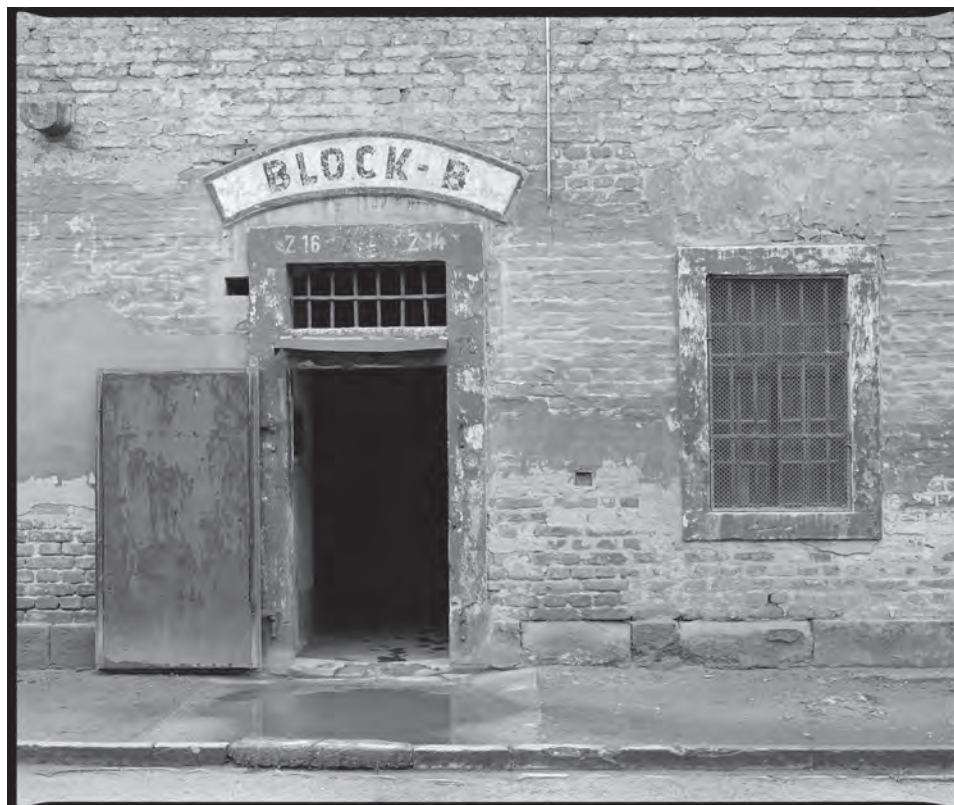
U Drugom svjetskom ratu Reinhard Heydrich, šef SS-a za Protektorat Češke i Moravske u Terezínu je u studenom 1941. osnovao koncentracijski logor (Theresienstadt) u kojem je ubijeno oko 35000 Židova. Surova i mračna povijest zatvora, tamnice i logora u Terezínu simbolična je točka stvarne povijesti Europe i njezinih krvavih stradanja u dva najveća rata.

Književne zapise zatočenika u Terezinskom getu svojedobno je obradila češka književnica Maria Ruth Križikova, koja je kasnije osim nacističkog zla istraživala i ono staljinističko, te korijene srednjoeuropskog antisemitizma i ksenofobije. Važno je to naglasiti jer je javna riječ desetljećima bila pod stigmom kako postoji i ono što se ne smije izgovoriti. Iako je Križikova dokumentirano pokazala kako su nacisti geto u Terezínu često lickali da bi ga Međunarodnom crvenom križu i srodnim organizacijama pokazivali kao uzor dobrog postupanja s logorašima, dok je situacija bila mnogo stravičnija. U današnjoj najezdi revizionizma i zatiranja povijesti stradanja istina o Terezínu čini se još važnijom.

Filipovićeve fotografije ne donose grobove niti lica onih u njima pokopanih. One su fotografije jedne šire memorije, krik koji se je nijemo fokusirao i zastao na detaljima posve običnih predmeta (podova, niša, šarki, kvaka, lampi itd.), danas jedinim svjedocima stradanja o kojima oni sami ne mogu ništa reći, ali ipak ostaju zabilježeni kao dio holokausta i stradanja. Filipović gotovo perfekcionistački bilježi sumračnu povijest cijelog tog mjesta, pokazujući moć umjetnosti da pokaže i daje dojam o onom što se ustvari dogodilo. O onome što smo naslijedili iz svih naših stradanja, iz one europske povijesti za koju ustvari nikad nije bilo, niti može biti, opravdanja.

Inače poznat kao ratni fotograf koji je svojim fotografijama dokumentirao rat u Hrvatskoj kao i u Bosni i Hercegovini, svojim radovima Filipović odlazi korak dalje, postajući dio tradicije slikarske memorije (jer njegovi radovi i jesu fotografske slike) važne i nezaobilazne u pravoj misaonosti Europe.

Marijan Grakalić

Zoran Filipović rođen je 27. travnja 1959. u Brčkom, Bosna i Hercegovina. Od 1978. živi i radi u Zagrebu. Profesionalni je fotograf i pisac, a posljednjih se godina sve više bavi i grafičkim i produkt dizajnom. Svoju profesionalnu karijeru započeo je u magazinu "Start" i tjedniku "Danas". Dosada je objavio dvadesetak autorskih knjiga, u kojima često kombinira svoje fotografsko i književno umijeće, a koautor je i na više skupnih knjiga. Za svoj je fotografski i književni rad više puta nagrađivan, uglavnom u inozemstvu.

Njemačko izdanje njegove knjige Ein Jahr in der Hölle (Sezona pakla – Sarajevo Anno Domini 1993) proglašeno je u Njemačkoj knjigom mjeseca. Knjiga Entseeltes Land, koju je 1995. objavio jedan od najuglednijih njemačkih nakladnika Herder Verlag iz Freiburga, bila je mjesecima pri vrhu njemačkih bestseler ljestvica. U kazališnoj sezoni 1995/96. bečki Theater der Jugend postavlja kazališnu predstavu u kojoj se koriste dijelovima tekstova iz njegovih knjiga Dnevnik smrti i Sezona pakla. Knjiga Papa u Hrvata dobila je brončanu plaketu SAPPI u konkurenciji najbolje tiskanih knjiga svijeta za 1997., a knjiga Papa u Sarajevu srebrnu plaketu za 1998. godinu.

Suradnik je više uglednih svjetskih revija i magazina ("Le Figaro Magazine", "Paris Match", "Life", "Die Zeit", "Frankfurter Allgemeine Magazin", "Vogue/GQ", "Photo" i dr.). Tijekom suradnje s glasovitom agencijom Magnum Photos (Pariz, London, New York, Tokio) potpisivao se pseudonimom ZORO, pod kojim je poznat svjetskoj fotografskoj javnosti.

Izlagao u najuglednijim svjetskim galerijama i muzejima (Stockholm, Kopenhagen, Beč, Prag, Bratislava, Frankfurt, Perpignan, Valencija, Sarajevo, Abu Dhabi, Kairo, New York, Teheran, Mexico City, Rabat i dr.). O njemu i njegovu radu snimljeno je u inozemstvu više dokumentarnih filmova, npr. Njemačke državne TV kuće ARD.

Od 1985. godine je član Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika, Hrvatskog novinarskog društva i International Federation of Journalists.

Izložba je nastala u suradnji s
Hrvatsko-češkim društvom.

Kontakt:
tel.: 091 2704 959
mail: zoran.filipovic@zoro.hr
web: zoranfilipoviczoro.com